

Artikel 20

Net zoals bij de strafrechtelijke verbeurdverklaring, is de Minister voor Rechtsbescherming verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de beschikking tot confiscatie. Daartoe verstrekt het openbaar ministerie aan de Minister voor Rechtsbescherming de stukken die redelijkerwijs voor de tenuitvoerlegging van de beschikking nodig zijn nadat de beschikking voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden. Hieronder vallen in ieder geval de beschikking, het beslagexploot, het beslagverlof, het verzoekschrift waarop het verlof is gegeven en indien van toepassing een verklaring derdenbeslag. Hiervoor biedt het dit artikel een grondslag. In de praktijk betekent dit dat deze stukken aan het CJIB worden gezonden, dat de beschikking namens de Minister zal tenuitvoerleggen. Dit gebeurt nadat deze beschikking voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden, zodat het CJIB dit zo snel mogelijk daarna kan doen. Indien het noodzakelijk is aanvullende gegevens aan het CJIB te verstrekken kan het openbaar ministerie dit doen op grond van het voorgestelde artikel 18, derde lid, onderdeel d.

Artikel 21

De tenuitvoerlegging van de beschikking gebeurt zo spoedig mogelijk nadat deze daarvoor vatbaar is geworden. Dit is met name van belang voor belanghebbenden aan wie een tegemoetkoming is toegekend en in het geval dat op basis van bestaande rechten aan schuldeisers een bedrag wordt uitgekeerd.

Artikel 22

De Minister voor Rechtsbescherming, formeel verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de beschikking, kan de uitoefening van zijn bevoegdheden opdragen aan ambtenaren die onder zijn verantwoordelijkheid werken. Dit maakt het mogelijk dat ambtenaren werkzaam bij het CJIB in naam van de Minister voor Rechtsbescherming bevoegdheden uitoefenen. De opdracht wordt op schrift gesteld.

Artikel 23

De Staat draagt de kosten voor de tenuitvoerlegging. De baten van de tenuitvoerlegging komen ten goede van de Staat, tenzij de rechter anders bepaalt. Dit laatste kan het geval zijn als de rechter bepaalt dat het goed wordt teruggegeven aan een ander dan de beslagene (artikel 14, derde lid).

Artikel 24

Met dit artikel wordt voorzien in een bepaling over de voldoening van een geldelijke tegemoetkoming aan een belanghebbende, als deze tegemoetkoming door de rechter is toegekend. De geldelijke tegemoetkoming wordt dan betaald uit de schatkist van het Rijk.

Artikel 25

De artikelen 25 en 26 bevatten bepalingen die het mogelijk maken om internationaal samen te werken in het kader van de procedure NCBC. Zie hiervoor ook paragraaf 5 van deze toelichting. Artikel 25 ziet op de situatie waarin Nederland een procedure NCBC is gestart en een andere staat om rechtshulp wil verzoeken. Artikel 26 betreft de situatie waarin een andere staat Nederland om rechtshulp verzoekt. Zowel het verzoeken als het verlenen van rechtshulp is slechts mogelijk indien een verdrag of een verbindende rechtshandeling van de Europese Unie in deze mogelijkheid voorziet. Met de term "verbindende rechtshandeling van de Europese Unie" wordt aangesloten bij artikel 288 VWEU. Onder het begrip worden begrepen verordeningen, richtlijnen en kaderbesluiten (voorloper van de richtlijn).

Eerste lid

Dit artikellid ziet op een rechtshulp verzoek (in EU-verband ook "bevel") aan een andere staat om conservatoir beslag te leggen, dan wel om bepaalde gegevens en inlichtingen aan Nederland te verstrekken. De officier van justitie is bevoegd tot het doen van een dergelijk verzoek. De officier van justitie is immers ook degene op wiens verzoek naar Nederlands recht – na een daartoe verleend verlof door de voorzieningenrechter – conservatoir beslag kan worden gelegd (artikel 11, eerste lid) dan wel die een bevel kan geven tot het verstrekken van gegevens of inlichtingen (artikel 16, eerste lid).

Tweede lid

Net als bij andere rechtshulpverzoeken die betrekking hebben op samenwerking ter confiscatie van crimineel vermogen, worden de rechtshulpverzoeken in beginsel verzonden door het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit is anders indien het toepasselijke verdrag of de toepasselijke EU-rechtshandeling uitdrukkelijk voorziet in de rechtstreekse verzending van het verzoek tussen justitiële autoriteiten. In dat geval kan de bevoegde officier van justitie het rechtshulpverzoek zelf toezenden aan de bevoegde justitiële autoriteiten van de andere staat.

Derde lid

Een rechtshulpverzoek aan een andere staat kan slechts worden gedaan indien is voldaan aan de vereisten die gelden op grond van deze wet voor de uitoefening van de gevraagde bevoegdheden. Het gaat daarbij zowel om de materiële vereisten die daarvoor gelden (in welke gevallen de bevoegdheid kan worden ingezet) als de procedurele vereisten. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat een verzoek tot conservatoir beslag aan een andere staat alleen kan worden gedaan indien het gaat om een goed als bedoeld in artikel 2 en de Nederlandse rechtbank overeenkomstig artikel 11 verlof daarvoor heeft verleend. Het betekent ook dat de mogelijkheid voor de belanghebbende om het Nederlandse OM of de voorzieningenrechter te verzoeken om het beslag op te heffen ook in geval van een rechtshulpverzoek bestaat (artikel 14, eerste lid en 705, eerste lid, Rv). Indien het beslag moet worden opgeheven, zal het OM de andere staat om die opheffing moeten verzoeken en het rechtshulpverzoek moeten intrekken.

Vierde lid

Het is mogelijk dat de behoefte bestaat om de tenuitvoerlegging van een door de Nederlandse rechter op grond van hoofdstuk 2 van deze wet gegeven confiscatiebeschikking over te dragen aan een andere staat, bijvoorbeeld omdat de te confisqueren goederen zich (hoofdzakelijk) in die andere staat bevinden. De Minister voor Rechtsbescherming is belast met de tenuitvoerlegging van de confiscatiebeschikking in Nederland (zie paragraaf 3.8). De Minister van Justitie en Veiligheid is bevoegd tot het doen van een rechtshulpverzoek tot het in het buitenland tenuitvoerleggen van een Nederlandse confiscatiebeslissing.

Als een verdrag of EU-instrument in die mogelijkheid voorziet, kan een rechtshulpverzoek ook inhouden een verzoek aan een andere staat om de confiscatieprocedure van Nederland over te nemen (verzoek aan andere staat tot het instellen van een confiscatieprocedure). Als een andere staat dat verzoek inwilligt, staakt Nederland dus de procedure NCBC en start de andere staat een confiscatieprocedure. Dit kan bijvoorbeeld overwogen worden in een situatie waarin Nederland een procedure NCBC is gestart, maar blijkt dat zowel de te confisqueren goederen als de betrokkenen zich in een andere staat bevinden. Een andere situatie waaraan gedacht kan worden is het geval waarin een andere staat de tenuitvoerlegging van een Nederlandse confiscatiebeschikking niet kan overnemen zonder eerst zelf een eigen confiscatieprocedure te volgen (vgl. artikel 23, tweede lid, Witwasverdrag van Warschau en artikel 665, eerste lid, tweede lid, Handels- en

Samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk⁵¹). Voor de procedure is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de procedure die geldt voor de overdracht van de procedure tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, omdat deze veelal op grond van dezelfde verdragen en EU-instrumenten plaatsvindt. Dit betekent dat een verzoek tot overname wordt gedaan door de Minister van Justitie en Veiligheid, op voorstel van de officier van justitie. Een dergelijk verzoek wordt door tussenkomst van de Minister van Buitenlandse Zaken gedaan, tenzij een verdrag anders bepaalt. Dat is bijvoorbeeld het geval als het verdrag er van uitgaat dat het rechtshulpverkeer plaatsvindt tussen de Ministeries van Justitie van de betrokken staten of rechtstreeks kan plaatsvinden tussen de justitiële autoriteiten. Als een verdrag uitdrukkelijk voorziet in rechtstreekste toezending tussen justitiële autoriteiten, kan het verzoek worden gedaan door de officier van justitie.

Artikel 26

Eerste lid

Als Nederland een op een verdrag of verbindende EU-rechtshandeling gebaseerd verzoek van een andere staat ontvangt om rechtshulp te verlenen in het kader van een procedure NCBC, kan Nederland ter uitvoering van een dergelijk rechtshulpverzoek de bevoegdheden in deze wet uitoefenen. Zoals in paragraaf 5 is toegelicht, doet de bepaling niet af aan de mogelijkheden die andere wetten, zoals het Wetboek van Strafvordering, bieden om rechtshulp te verlenen in het kader van een procedure NCBC. Dit lid heeft niet alleen betrekking op het uitoefenen van een specifieke bevoegdheid in Nederland, zoals het leggen van conservatoir beslag, maar ook op een verzoek tot overname van de procedure NCBC of tot tenuitvoerlegging van een buitenlandse confiscatiebeschikking. Bij de toepassing van de bevoegdheden in deze wet ter uitvoering van een rechtshulpverzoek, dienen de voorschriften in deze wet in acht te worden genomen. Dit wordt tot uitdrukking gebracht in de tweede volzin van dit lid. Dat betekent bijvoorbeeld dat als een andere staat Nederland heeft verzocht om conservatoir beslag te leggen, de officier van justitie verlof moet vragen bij de rechtbank (artikel 11). Overeenkomstig het algemene uitgangspunt bij rechtshulpverzoeken die zijn gebaseerd op een verdrag of verbindende EU-rechtshandeling, wordt geen onderzoek gedaan naar de gronden voor het uitvoeren van het rechtshulpverzoek. Dit betekent bijvoorbeeld dat als het rechtshulpverzoek betrekking heeft op het verkrijgen van inlichtingen de officier van justitie (en de rechter-commissaris die een machtiging moet geven) wél toetst of sprake is van een goed dat naar Nederlands recht vatbaar is voor confiscatie op grond van artikel 2, maar niet toetst of de door het buitenland gevraagde inlichtingen en gegevens noodzakelijk zijn in het kader van de buitenlandse confiscatieprocedure.

Tweede lid

Uitgangspunt is dat een rechtshulpverzoek in ontvangst wordt genomen door het ministerie van Justitie en Veiligheid, niet alleen als de Minister van Justitie en Veiligheid is belast met de uitvoering van het verzoek (zoals bij een overname van de tenuitvoerlegging van buitenlandse confiscatiebeschikking) maar ook als de officier van justitie daarmee is belast. Dit is anders indien het toepasselijke verdrag of de toepasselijke EU-rechtshandeling uitdrukkelijk voorziet in de rechtstreekse verzending van het verzoek tussen de bevoegde autoriteiten. In dat geval kan de bevoegde officier van justitie het rechtshulpverzoek zelf in ontvangst nemen.

Artikel 27

Dit artikel betreft de strafbaarstelling van het opzettelijk niet voldoen aan een bevel tot verstrekking van gegevens en inlichtingen krachtens artikel 16. Voorgesteld wordt dit als een afzonderlijk

⁵¹ Handels- en Samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds (Pb. L 149/11).

strafbaar feit in titel VIII (Misdrijven tegen het openbaar gezag) van het Wetboek van Strafrecht strafbaar te stellen. In deze titel zijn reeds verschillende gedragingen strafbaar gesteld die nauw zijn verwant aan het opzettelijk niet voldoen aan een bevel tot verstrekking van gegevens ten behoeve van een strafrechtelijke procedure. Gewezen kan worden op het opzettelijk niet voldoen aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten (artikel 184, eerste lid, Sr), het opzettelijk niet voldoen aan een bevel van een parlementaire enquêtecommissie tot het verstrekken van schriftelijke inlichtingen (artikel 192b Sr) of het weigeren dan wel opzettelijk onjuiste of onvolledige inlichtingen geven door degene die in staat van faillissement is verklaard en wettelijk verplicht is tot het geven van inlichtingen (artikel 194 Sr).

Vanwege de inhoudelijk nauwe raakvlakken met de strafbaarstelling van het opzettelijk niet voldoen aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, wordt voorgesteld de strafbaarstelling van het opzettelijk niet voldoen aan een bevel tot verstrekking van gegevens en inlichtingen op te nemen in het Wetboek van Strafrecht als een nieuw artikel 184b. Voor wat betreft de strafbedreiging wordt voorgesteld een gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie. Deze strafbedreiging is in overeenstemming met de ernst van het feit. Hiermee wordt aangesloten bij de strafbedreiging voor het opzettelijk niet voldoen aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten.

Artikel 28

In artikel 119 van het Wetboek van Strafvordering is geregeld hoe de bewaarder voldoet aan een last tot teruggave van een inbeslaggenomen voorwerp. In het vierde lid van dit artikel is bepaald dat de bewaarder het voorwerp niet terug geeft zolang er een conservatoir of executoriaal beslag op rust, gelegd door een derde op grond van Rv, tenzij degene door wie de last tot teruggave is gegeven uitdrukkelijk anders bepaalt. Voorgesteld wordt in dit lid het conservatoir beslag ter confiscatie toe te voegen, zodat de bewaarder het inbeslaggenomen voorwerp in beginsel evenmin teruggeeft zolang er een conservatoir beslag ter confiscatie op rust. Dit vereenvoudigt de effectuering van het conservatoir beslag ter confiscatie in de gevallen waarin reeds een strafrechtelijk beslag is gelegd.

Artikel 29

Teneinde buiten twijfel te stellen dat handelingen van het openbaar ministerie in het kader van de procedure NCBC niet als een besluit in de zin van de Awb kunnen worden aangemerkt, wordt voorgesteld de toepasselijkheid van de Awb uit te zonderen. Hiertoe wordt voorgesteld artikel 1:6 van de Awb aan te passen, en een nieuw onderdeel f toe te voegen, dat erin voorziet dat de hoofdstukken 2 tot en met 8 en 10 van de Awb niet van toepassing zijn op besluiten en handelingen ter uitvoering van deze wet. Dit wetsvoorstel voorziet voor het conservatoir beslag en de confiscatieprocedure in de nodige rechtswaarborgen voor de belanghebbende, die zijn gebaseerd op Rv. De rechtsbescherming op basis van het civiele recht staat in de weg aan toepassing van het bestuursrecht. Om een ongewenste vermenging van rechtssferen te voorkomen, is het aangewezen de bepalingen van de Awb – met uitzondering van de hoofdstukken 1 (Inleidende bepalingen) en 9 (Klachtbehandeling) – buiten toepassing te verklaren op de procedure NCBC.

Artikel 30

De wijziging van dit artikel betreft de toevoeging van de civielrechtelijke handhaving aan het doel van de gegevensverwerking door de Regionale Informatie- en Expertisecentra. Het voorstel om de

civielrechtelijke handhaving toe te voegen aan artikel 2.17 WGS is toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting (paragraaf 3.11.3). Thans is bij de Eerste Kamer aanhangig het wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (Kamerstukken I 2020/21, 35 447, A). Dat wetsvoorstel beoogt een wettelijk kader te scheppen voor de gezamenlijke verwerking van gegevens door bepaalde samenwerkingsverbanden ten behoeve van een doelstelling van zwaarwegend algemeen belang. Als samenwerkingsverbanden in de zin van deze wet worden aangewezen de Regionale Informatie- en Expertisecentra (artikel 2.16 WGS). De RIEC's verwerken uitsluitend gegevens voor zover dat noodzakelijk is voor de uitoefening van de wettelijke taken en bevoegdheden van de deelnemers op het terrein van strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en fiscaalrechtelijke handhaving in het belang van de bestrijding van georganiseerde criminaliteit (artikel 2.17, eerste lid, WGS). Met de voorgestelde aanpassing van de doelomschrijving in artikel 2.17, eerste lid, WGS kunnen, zodra het wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden kracht van wet heeft verkregen, de RIEC's ook gegevens verwerken ten behoeve van de civielrechtelijke handhaving, waaronder de procedure NCBC. Ook wordt vanaf dat moment de grondslag voor verstrekking van gegevens aan de deelnemers in artikel 18, derde lid, onderdeel f, aangepast. Bij georganiseerde zorgfraude is integrale bestuursrechtelijke handhaving op grond van de Wmo en Jeugdwet tot nu toe juridisch niet mogelijk. De voorgestelde aanpassing biedt de RIEC's tevens de mogelijkheid om gegevens te verwerken uit inkoop- en aanbestedingsprocedures en contracten, zodat deze gebruikt kunnen worden in een civielrechtelijke procedure. Bijvoorbeeld voor ontbinding van een contract in het geval van georganiseerde fraude door gecontracteerde zorgbureaus met betrekking tot persoonsgebonden budgetten en zorg in natura op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet.

Artikel 31

Er wordt een wettelijke evaluatiebepaling voorgesteld die ertoe strekt dat de werking van deze wet in de praktijk wordt geëvalueerd. Hiervoor ligt een termijn van vijf jaar in de rede. Op basis van deze bepaling kunnen de eerste ervaringen worden geanalyseerd en kan worden vastgesteld of de regeling zijn doel heeft bereikt.

Artikel 32 (Inwerkingtreding)

Voor de inwerkingtredeingsbepaling is aangesloten bij het model van de Aanwijzingen voor de regelgeving (Ar. 4.21).

Artikel 33 (Citeertitel)

Deze bepaling dient ertoe de citeertitel van deze wet vast te stellen. Deze wet zal worden aangehaald als: Wet confiscatie criminele goederen.

De Minister van Justitie en Veiligheid,



De Minister voor Rechtsbescherming,

